

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

19 декември 2012 година *

„Регламент (ЕО) № 1393/2007 — Връчване на документи — Страна с местоживеене на територията на друга държава членка — Представител с местоживеене на националната територия — Липса — Приложени по делото процесуални документи — Презумпция за знание“

По дело C-325/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание на член 267 ДФЕС от Sąd Rejonowy w Koszalinie (Полша) с акт от 15 юни 2011 г., постъпил в Съда на 28 юни 2011 г., в рамките на производство по дело

Krystyna Alder,

Ewald Alder

срещу

Sabina Orłowska,

Czesław Orłowski,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н А. Tizzano (докладчик), председател на състав, г-н А. Borg Barthet, г-н Е. Levits, г-н J.-J. Kasel и г-жа М. Berger, съдии,

генерален адвокат: г-н Y. Bot,

секретар: г-н К. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 6 септември 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-жа К. Alder, от К. Górska, adwokat,

— за г-жа Orłowska и г-н Orłowski, от г-жа F. Pniewska, юридически съветник,

— за полското правителство, от г-жа В. Czech, г-н М. Arciszewski и г-н М. Szpunar, в качеството на представители,

* Език на производството: полски.

- за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-н S. Varone, avvocato dello Stato,
- за португалското правителство, от г-жа R. Chambel Margarido и г-н L. Inez Fernandes, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от г-жа А.-М. Rouchaud-Joët и г-жа A. Stobiecka-Kuik, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 септември 2012 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета (ОВ L 324, стр. 79), както и на член 18 ДФЕС.
- 2 Това запитване е отправено в рамките на спор между, от една страна, г-жа Alder и г-н Alder (наричани по-нататък „съпрузите Alder“), и от друга страна, г-жа Orłowska и г-н Orłowski (наричани по-нататък „съпрузите Orłowski“), във връзка с молба на първите за възобновяване на производството по предявен срещу вторите иск за заплащане на парично задължение.

Правна уредба

Право на Съюза

- 3 Съгласно съображения 6—8 и 12 от Регламент № 1393/2007:
 - „(6) Ефективността и бързината на съдебното производство по граждански дела изискват прякото и бързо изпращане на съдебни и извънсъдебни документи между местни органи, определени от държавите членки. Държавите членки могат да заявят намерението си да определят само по един орган за изпращане или получаване на такива документи или един орган, който да изпълнява и двете функции, за срок от пет години. Правомощията на този орган обаче могат да се подновяват на всеки пет години.
 - (7) Бързината на предаването предполага използването на всички подходящи средства, при положение че се спазват някои условия, отнасящи се до четливостта и достоверността на получените документи. Сигурността на предаването изисква изпращаният документ да се придружава от формуляр-образец, който се попълва на официалния език или на един от официалните езици на мястото, където следва да се извърши връчването, или на друг език, приет от съответната държава членка.
 - (8) Настоящият регламент не следва да се прилага при връчване на документ на упълномощен представител на страната по делото в държавата членка, в която се гледа делото, независимо от [местоживеенето] на тази страна.

[...]

(12) Получаващият орган следва да уведоми адресата писмено чрез формуляр-образец, че може да откаже да приеме документа, който следва да се връчи, в момента на самото връчване или като го върне на получаващия орган в едномесечен срок, ако документът не е нито на език, който разбира, нито на официалния език или на един от официалните езици на мястото на връчването. Това правило важи и за последващо връчване, след като адресатът вече е упражнил правото си на отказ. Тези отнасящи се до отказа правила следва да се прилагат и при връчване чрез дипломатически или консулски представителства, връчване чрез пощенска услуга и пряко връчване. Следва да се приеме за установено, че връчването на документ, за който е налице отказ, може да бъде повторено, като на адресата се връчи превод на документа“.

4 Член 1 от този регламент предвижда:

„1. Настоящият регламент се прилага за граждански или търговски дела, когато, за да бъде връчен един съдебен или извънсъдебен документ, той трябва да бъде изпратен от една държава членка в друга. По специално, регламентът не се прилага по отношение на данъчни, митнически и административни дела или по отношение на отговорността на държавата за действие или бездействие при упражняване на държавната власт („*acta iure imperii*“).

2. Настоящият регламент не се прилага, когато адресът на получателя на документа, който трябва да се връчи, е неизвестен.

[...]“.

5 Член 4, параграф 3 от посочения регламент гласи следното:

„Документът, който трябва да се предаде, се придружава от молба, изготвена при използване на формуляр-образец, установен в приложение I. Този формуляр се попълва на официалния език на [получаващата] държава [...] членка [...] или, ако в тази държава членка има няколко официални езика, на официалния език или на един от официалните езици на мястото, където трябва да се извърши връчването, или на друг език, който тази държава членка е посочила, че може да приеме. Всяка държава членка посочва официалния език или езици на институциите на Европейския съюз, различни от нейния собствен, които са приемливи за нея за попълване на формуляра“.

6 Съгласно член 5, параграф 1 от Регламент № 1393/2007:

„1. [Молителят] се уведомява от предаващия орган, до който той [подава] документа с цел неговото предаване, че адресатът може да откаже да го приеме, ако той не е на един от езиците, предвидени в член 8“.

7 Член 14 от този регламент гласи:

„Всяка държава членка е свободна да извършва връчване на съдебни документи пряко чрез пощенски услуги на лица, пребиваващи в друга държава членка, посредством препоръчано писмо с обратна разписка или друга равностойна услуга“.

8 Член 19 от посочения регламент предвижда следното:

„1. Когато се е наложило документът за образуване на съдебно производство или друг равностоеен документ да бъде изпратен в друга държава членка, за да бъде връчен съгласно разпоредбите на настоящия регламент, и ответникът не се е явил, съдебно решение не се постановява, докато не се установи, че:

- а) документът е бил връчен по начин, предписан от вътрешното право на [получаващата] държавата членка [...], за връчване на документи по местни искиве срещу лица, намиращи се на нейна територия; или
- б) документът действително е предаден на ответника или е доставен до неговото [местоживеене] по друг начин, предвиден в настоящия регламент;

и че във всеки един от тези случаи връчването или предаването са извършени в срок, достатъчен, за да позволи на ответника да организира своята защита“.

Полското право

9 Член 1135⁵ от полския граждански процесуален кодекс гласи:

„1. Страната с местоживеене, обичайно местопребиваване или седалище в чужбина, която не е назначила процесуален представител с местоживеене в Полша, е длъжна да посочи представител в Полша, упълномощен да получава подлежащите на връчване документи.

2. В случай че не бъде посочен представител, упълномощен да получава подлежащите на връчване документи, адресираните до тази страна съдебни документи се прилагат по делото и се смятат за връчени. При първото връчване това обстоятелство се съобщава на страната. Освен това на страната трябва да се разясни възможността за отговор на исковата молба, за представяне на писмено становище, както и кои лица може да упълномощи като представители“.

10 Съгласно член 401 от полския граждански процесуален кодекс:

„Производството може да бъде възобновено поради нищожност:

- 1) когато в съдебния състав е включено ненадлежно упълномощено лице или в случай че е налице предвидено в закона основание за отвод на постановилия решението съдия, но страната не е имала възможност да поиска неговия отвод, преди решението да е влязло в законна сила;
- 2) когато страна не е имала качеството на страна в процеса или не е била надлежно представлявана или е била лишена от възможността да участва в производството вследствие на нарушение на законовите разпоредби; независимо от това, не може да се подава молба за възобновяване на производството, ако към момента, в който решението е влязло в законна сила, е отпаднало основаниято за невъзможност на страната да участва в производството или липсата на надлежно представителство на страната е посочено в исковата молба, или ако страната е потвърдила извършените процесуални действия“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 11 На 20 ноември 2008 г. живеещите в Германия съпрузи Alder предявяват пред Sąd Rejonowy w Koszalinie иск за заплащане на парично задължение срещу живеещите в Полша съпрузи Orłowski.
- 12 Sąd Rejonowy w Koszalinie разяснява на ищците задължението им в срок от един месец да му съобщят името на техен представител в Полша, упълномощен да получава подлежащите на връчване съдебни документи, и ги предупреждава, че ако не посочат такъв представител след изтичане на срока, адресираните до тях документи ще бъдат приложени по делото и ще се считат за връчени.
- 13 Съпрузите Alder не посочват представител, упълномощен да получава подлежащите на връчване съдебни документи в Полша, поради което адресираната до тях призовка за насроченото за 5 юни 2009 г. съдебно заседание и представеният от съпрузи Orłowski отговор на исковата молба са приложени по делото в приложение на правилото, че тези документи се смятат за връчени на ищците съгласно член 1135⁵ от Гражданския процесуален кодекс. Ищците не се явяват на посоченото съдебно заседание, в което Sąd Rejonowy w Koszalinie разглежда представените доказателства и слага край на устните състезания. На същия ден постановява решение, с което отхвърля иска, като решението не е обжалвано и поради това влиза в законна сила.
- 14 На 29 октомври 2009 г. ищците подават до Sąd Rejonowy w Koszalinie молба за възобновяване на производството по делото относно иска за заплащане на парично задължение и искат посоченото съдебно решение да бъде отменено, а делото да бъде разгледано отново. Във връзка с това те изтъкват по-специално че са били лишени от възможността да участват в производството, тъй като не са били редовно призовани за съдебното заседание. Поради това, пропускайки да връчи съдебни документи на адреса им в Германия, запитващата юрисдикция нарушила забраната за дискриминация на основание гражданство, както и разпоредбите на Регламент № 1393/2007.
- 15 С решение от 23 юни 2010 г. Sąd Rejonowy w Koszalinie отхвърля молбата за възобновяване на производството, като посочва, че полският граждански процесуален кодекс е в съответствие с правото на Съюза. Вследствие на подадената от ищците въззивна жалба Sąd Okręgowy w Koszalinie отменя посоченото съдебно решение, като приема, че фикцията, съгласно която връчването се счита за извършено, противоречи на Регламент № 1393/2007, и връща делото на Sąd Rejonowy w Koszalinie за ново разглеждане.
- 16 Sąd Rejonowy w Koszalinie обаче не споделя изводите от този анализ. Sąd Rejonowy w Koszalinie всъщност смята, от една страна, че в главното дело не може да се приложи Регламент № 1393/2007, доколкото той урежда единствено хипотезите, в които даден съдебен документ трябва да бъде връчен в друга държава членка в съответствие с разпоредбите на националното процесуално право. От друга страна, като взема предвид член 18 ДФЕС, този съд приема, че правилото, че документите се считат за връчени, не би могло да създава пряка дискриминация и въпреки че би следвало да съставлява непряка дискриминация, във всички случаи е оправдано от неговата цел да гарантира доброто протичане на производството, доколкото се имат предвид трудностите и свързаните с връчването на документи в чужбина разходи, а дори и предвид характерната за тези връчвания невъзможност да бъдат извършвани.

- 17 При тези условия Sąd Rejonowy w Koszalinie решава да спре производството по делото и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 1, параграф 1 от Регламент [...] № 1393/2007 [...] и член 18 ДФЕС да се тълкуват в смисъл, че съдебните документи, адресирани до страна с местоживеене или обичайно местопребиваване в друга държава членка, могат да се приложат по делото и да се считат за връчени, в случай че тази страна не е посочила упълномощен да получава подлежащите на връчване документи представител, който е с местоживеене в държавата членка, в която се провежда съдебното производство?“.

По преюдициалния въпрос

- 18 С въпроса си Sąd Rejonowy w Koszalinie по същество иска да установи дали член 1, параграф 1 от Регламент № 1393/2007, а при необходимост и член 18 ДФЕС, трябва да бъдат тълкувани в смисъл, че не допускат законодателство на държава членка като разглежданото в производството по главното дело, предвиждащо, че съдебните документи, адресирани до страна с местоживеене или обичайно местопребиваване в друга държава членка, могат да се приложат по делото и да се считат за връчени, в случай че тази страна не е посочила упълномощен да получава документите по делото представител, който е с местоживеене в първата държава членка, в която се провежда съдебното производство.
- 19 За да се отговори на този въпрос, преди всичко е необходимо да се разясни приложното поле на Регламент № 1393/2007, за да се провери дали при определените в този регламент условия то обхваща връчването на съдебни документи, по-специално включително с оглед на условията, предвидени в разглежданото в главното дело национално законодателство, или по-скоро, както изтъква полското правителство, посоченият регламент намира приложение единствено в случай че такива документи следва да бъдат връчени в друга държава членка въз основа на процесуалноправните разпоредби в държавата, в която се провежда съдебното производство.
- 20 Във връзка с това следва да се отбележи, че текстът на член 1, параграф 1 от посочения регламент пояснява, че последният се прилага за граждански или търговски дела, „когато, за да бъде връчен един съдебен [...] документ, той трябва да бъде изпратен от една държава членка в друга“.
- 21 Макар обаче да е вярно, както твърди полското правителство, че в самия текст на тази разпоредба не се съдържа изрично указание относно условията, при които такъв акт „трябва“ да бъде връчен от една държава членка на друга, до необходимите разяснения в това отношение се стига след прочита на разпоредбата във връзка с други разпоредби от Регламент № 1393/2007.
- 22 По-специално, от една страна, член 1, параграф 2 от Регламент № 1393/2007 предвижда изрично, че този регламент не се прилага, когато е неизвестен адресът на получателя на документа.
- 23 От друга страна, в съображение 8 от посочения регламент се посочва, че Регламентът не следва да се прилага при връчване на документ на упълномощен представител на страна по делото в държавата членка, в която се гледа делото, независимо от местоживеенето на тази страна.
- 24 От систематическото тълкуване на разглеждания регламент следва също така, че той предвижда само два случая, при които връчванията на съдебни документи между държавите членки излизат извън приложното поле на Регламента, а именно, от една страна, когато е неизвестно местоживеенето или обичайното местопребиваване на получателя, и от друга страна, когато последният е посочил упълномощен представител в държавата, където се провежда съдебното производство.

- 25 В останалите хипотези, както подчертава и генералният адвокат в точка 49 от представеното заключение, винаги когато адресатът на съдебен документ живее в чужбина, връчването на този документ по необходимост попада в приложното поле на Регламент № 1393/2007 и по тази причина, както предвижда и член 1, параграф 1 от този регламент, връчването трябва да се извършва по начини, предвидените за тази цел в самия регламент.
- 26 Тъй като произтича пряко от контекста на посочения регламент, подобно решение същевременно лишава от основния ѝ аргумент застъпваната от полското правителство теза, че условията, при които даден съдебен документ „трябва“ да бъде връчен в друга държава съгласно същия регламент, би следвало да се определят в съответствие с националното право на държавата членка, на чиято територия се провежда съдебното производство.
- 27 Всъщност, ако задачата да определя в кои случаи е налице подобна необходимост бъде предоставена на националният законодател, би било възпрепятствано еднаквото прилагане на Регламент № 1393/2007, тъй като не е изключено държавите членки да предвидят различаващи се разрешения в това отношение (вж. в този смисъл Решение от 8 ноември 2005 г. по дело *Leffler, C-443/03, Recueil*, стр. I-9611, точка 44).
- 28 След като бе направено това уточнение, следва да се приеме, че доколкото връчването на съдебните документи при условия като предвидените в разглежданото в главното дело национално законодателство попада в приложното поле на Регламент № 1393/2007, въпросът дали такова законодателство е в съответствие с правото на Съюза следва да се проверява с оглед на системата и целите на Регламента, тъй като в посоченото законодателство е установено правилото, че връчването се счита за извършено чрез прилагане по делото на съответните съдебни документи, в случай че страната с местоживееене в чужбина не е посочила упълномощен да получава в Полша подлежащите на връчване документи.
- 29 Във връзка с това, преди всичко с оглед на системата на Регламент № 1393/2007, следва да се припомни, че както е посочено в съображение 2 от този приет на основание на член 61, буква в) ЕО регламент, той цели да установи система за връчване, чиято крайна цел е правилното функциониране на вътрешния пазар (вж. в този смисъл Решение от 25 юни 2009 г. по дело *Roda Golf & Beach Resort, C-14/08, Сборник*, стр. I-5439, точки 53—55).
- 30 В този контекст, за да се гарантира ефективността и бързината на съдебните производства по граждански дела, член 2 от посочения регламент, във връзка със съображение 6 от същия, постановява, че предаването на съдебни документи по принцип се извършва между определените от държавите членки „предаващи органи“ и „получаващи органи“.
- 31 Освен това самият Регламент № 1393/2007 предвижда в раздел 2 други възможни начини за връчване на документите, без допълнително да установява йерархична съподчиненост помежду им (Решение от 9 февруари 2006 г. по дело *Plumex, C-473/04, Recueil*, стр. I-1417, точки 19—22), като например предаването по консулски или дипломатически път, както и връчването от служители на дипломатически или консулски представителства, чрез пощенски услуги или също така, по молба на всяко заинтересовано лице, пряко посредством съдебни служители, длъжностни лица или други компетентни лица от получаващата държавата членка.
- 32 Тъй като обаче единствено тези начини за връчване на съдебни документи са уредени изчерпателно в установената от посочения регламент система, е необходимо да се констатира, че този регламент не отрежда място и следователно не допуска уредбата на производство за фиктивно връчване, като производството, което съгласно член 1135⁵ от гражданския процесуален кодекс е в сила в Полша.
- 33 В допълнение този извод се потвърждава от целите на разглеждания регламент.

- 34 Във връзка с това се налага да се посочи, че всъщност, както следва от съображение 2 от този регламент, той несъмнено има за цел да подобри и ускори предаването на съдебни документи между държавите членки (вж. в този смисъл Решение от 8 май 2008 г. по дело *Weiss und Partner*, C-14/07, Сборник, стр. I-3367, точка 46, както и Решение по дело *Roda Golf & Beach Resort*, посочено по-горе, точка 54).
- 35 При все това, както Съдът вече е постановявал, тези цели не биха могли да бъдат постигнати чрез накарване по какъвто и да било начин на правото на защита на адресата на документите, а това право произтича от правото на справедлив съдебен процес, гарантирано от член 47, втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз и от член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (вж. в този смисъл Решение по дело *Weiss und Partner*, посочено по-горе, точка 47).
- 36 В този аспект, както посочва и генералният адвокат в точки 46 и 47 от представеното заключение, редица разпоредби от Регламент № 1393/2007 изрично целят да съвместят ефикасността и бързината на предаването на съдебни документи с изискването да се гарантира адекватна защита на правото на защита на адресатите, по-специално посредством гаранцията за действителното и ефективно получаване на тези документи.
- 37 По-специално член 4, параграф 3 и член 5, параграф 1 от посочения регламент, при прочита на тези разпоредби в светлината на съображение 12 от същия регламент, предвиждат необходимостта връчването на съдебни документи да се извършва чрез формуляр-образец, като последният следва да бъде преведен на език, който адресатът разбира, или на официалния език на получаващата държава членка, или, при наличие на няколко официални езика в тази държава членка, на официалния език или на един от официалните езици на мястото, където трябва да се извърши връчването.
- 38 Освен това член 14 от Регламент № 1393/2007 задължава всяка държава членка, която е избрала да ползва пощенски услуги, да връчва съдебните документи посредством препоръчано писмо с обратна разписка.
- 39 В същия аспект, в случай че ответникът не се е явил по делото, член 19, параграф 1 от този регламент задължава предаващата държава членка да не постановява съдебно решение по делото, докато не се установи, че исковата молба е била връчена своевременно по предписан от вътрешното право на получаващата държава членка начин или че този документ действително е връчен на ответника или е доставен до неговото местоживееие по друг предвиден в посочения регламент начин в достатъчен срок, за да позволи на ответника да организира своята защита.
- 40 В това отношение обаче се налага констатацията, че фиктивен механизъм за връчване като предвидения в член 1135⁵ от полския граждански процесуален кодекс се оказва несъвместим с преследваните с Регламент № 1393/2007 цели за защита на правото на защита.
- 41 Както всъщност посочва генералният адвокат в точки 52—54 от представеното заключение, този механизъм за връчване лишава от полезно действие правото на адресата на съдебен документ, чието местоживееие или обичайно местопребиваване не е в държавата членка, където се провежда съдебното производство, да се ползва от възможността да получи акта действително и ефективно, като това по-специално се дължи на обстоятелството, че на този получател не се гарантира нито че ще бъде уведомен в достатъчен срок за съответния съдебен документ, за да подготви защитата си, нито че този акт ще бъде преведен.
- 42 С оглед на всички тези съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1 от Регламент № 1393/2007 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска законодателство на държава членка, като разглежданото в главното дело, което предвижда, че

адресираните до страна с местоживеене или обичайно местопребиваване в друга държава членка документи се прилагат по делото и се считат за връчени, в случай че тази страна не е посочила упълномощен да получава подлежащите на връчване документи представител с местоживеене в първата държава, в която се провежда съдебното производство.

По съдебните разноси

- 43 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 1, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска законодателство на държава членка като разглежданото в главното дело, което предвижда, че адресираните до страна с местоживеене или обичайно местопребиваване в друга държава членка документи се прилагат по делото и се считат за връчени, в случай че тази страна не е посочила упълномощен да получава подлежащите на връчване документи представител с местоживеене в първата държава, в която се провежда съдебното производство.

Подписи